

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 24.03.2024
Sayı: 1019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Kapsamında Mahalle Statüsüne Dönüştürülen Köylerin Tüzel Kişiliklerinin Yeniden İhdası Hakkında Kanun Teklifi, gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Murat ÇAN
Samsun Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 30-3-2026	Esas No: 2/3604

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
24 Mart 2026
Numara:

T B M M GENEL YÜRÜK
24 Mart 2026
No: 1823509

GENEL GEREKÇE

2012 yılında kabul edilen ve 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun ile Türkiye'nin yerel yönetim sisteminde kapsamlı bir değişiklik yapılmış; büyükşehir belediyesi bulunan illerdeki köylerin tüzel kişilikleri kaldırılarak bu yerleşim yerleri mahalle statüsüne dönüştürülmüştür. Bu düzenleme sonucunda Türkiye genelinde yaklaşık 16.000 köy ve 1.000'in üzerinde belde belediyesi tüzel kişiliğini kaybetmiştir. Böylece kırsal yerleşimlerin yüz yılı aşkın yerel yönetim geleneği ortadan kaldırılmıştır.

Aradan geçen süre zarfında, söz konusu düzenlemenin kırsal yerleşim birimlerinde ciddi idari, ekonomik ve sosyal sorunlar yarattığını görülmüştür. Köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla birlikte köy halkının kendi yaşam alanları üzerindeki karar süreçlerine doğrudan katılımı zayıflamış, yerel yönetim yetkileri merkezileşmiş ve kırsal toplulukların yönetime katılım kanalları daralmıştır.

Oysa Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesi, mahallî idarelerin yerinden yönetim ilkesine göre kurulmasını ve mahallî müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere faaliyet göstermesini öngörmektedir. Köyler, bu anayasal yerel yönetim sisteminin en köklü ve en temel unsurlarından biridir. Köy tüzel kişiliğinin ortadan kaldırılması, yerinden yönetim ilkesinin zayıflamasına ve kırsal nüfusun demokratik temsilinin gerilemesine neden olmuştur.

6360 sayılı Kanun ile birlikte köylerin ortak malları olan mera, yaylak, kışlak, harman yeri ve benzeri taşınmazların yönetiminde de önemli sorunlar ortaya çıkmış, bu alanlar üzerindeki karar yetkisi köy halkının doğrudan katılımından uzaklaşmıştır. Köy tüzel kişiliklerine ait birçok taşınır ve taşınmaz malın belediyelere devredilmesi, kırsal toplulukların ortak varlıkları üzerindeki tasarruf hakkını fiilen ortadan kaldırmıştır.

Mahalle statüsüne dönüştürülen köylerde yaşayan yurttaşlar, şehir merkezleri için belirlenmiş su tarifeleri, emlak vergileri ve çeşitli belediye harçlarıyla karşı karşıya kalmış, buna karşın köylerin kendi kendini yönetme kapasitesi ortadan kaldırılmıştır. Tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan yurttaşların kırsal üretim koşullarına uygun olmayan mali yükümlülüklerle karşı karşıya bırakılması, kırsal yaşamın sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemiştir.

6360 sayılı Kanunun yarattığı sorunları gidermek amacıyla daha sonra getirilen "kırsal mahalle" düzenlemesi ise sorunun özünü çözmekten uzak kalmıştır. Bu düzenleme köylerin tüzel kişiliğini yeniden kurmamakta, yalnızca bazı mali kolaylıklar sağlamaktadır. Oysa kırsal yerleşimlerin temel ihtiyacı mali istisnalar değil, yerel yönetim yetkilerinin ve tüzel kişiliklerinin yeniden tanınmasıdır.

Türkiye'nin kırsal alanları yalnızca bir yerleşim alanı değil; aynı zamanda kırsal üretimin, gıda güvenliğinin, doğal kaynakların korunmasının ve kültürel mirasın temel mekânlarıdır. Kırsal yönetim yapısının zayıflatılması, yalnızca yerel demokrasiyi değil aynı zamanda üretim kapasitesini de olumsuz etkilemektedir.

Yukarıda sözü edilen tespit ve değerlendirmelerden hareketle;

- 6360 sayılı Kanun kapsamında mahalle statüsüne dönüştürülen köylerin tüzel kişiliklerinin yeniden kurulması,
- Köylerin ortak malları ve kamusal varlıkları üzerindeki tasarruf yetkisinin yeniden köy halkına verilmesi,
- Kırsal yerleşimlerde yerel demokrasinin ve katılımcı yönetim anlayışının güçlendirilmesi,
- Tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan yurttaşların şehir merkezlerine göre belirlenmiş mali yükümlülüklerden korunması,
- Kırsal kalkınmanın ve üretim kapasitesinin desteklenmesi zorunluluk arz etmektedir.

Teklif ile Anayasa'nın 127'nci maddesinde tanımlı olan 'yerinden yönetim ilkesi' ile uyumlu bir yerel yönetim yapısının inşası ve kırsal yerleşim birimlerinin yeniden ihdası hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Madde ile 6360 sayılı Kanun kapsamında tüzel kişiliği lağv edilerek mahalle statüsüne dönüştürülen ve hali hazırda fiilen kırsal yerleşim özelliği taşıyan köylerin, idari ve hukuki yönden yeniden ihdası ile köy tüzel kişiliklerinin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınır ve taşınmaz mallar ile hak ve alacakların aynı köy tüzel kişiliklerine iade edilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2 – Kanun hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların ne şekilde belirleneceği tanımlanmaktadır.

MADDE 3 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 4 – Yürütme maddesidir.

**6360 SAYILI ON DÖRT İLDE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE YİRMİ YEDİ İLÇE
KURULMASI İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN KAPSAMINDA MAHALLE
STATÜSÜNE DÖNÜŞTÜRÜLEN KÖYLERİN TÜZEL KİŞİLİKLERİNİN YENİDEN
İHDASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 – 12/11/2012 tarih ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dar Kanun'un 1'inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülen köylerden; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Ek 3'üncü maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan ilgili yönetmelik hükümleri kapsamında, sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar nazara alınarak 'kırsal mahalle' ya da 'kırsal yerleşik alan' olarak belirlenmiş olan yerler, herhangi bir başka idari işleme gerek kalmaksızın köy tüzel kişiliğini yeniden kazanmış sayılır. Köy tüzel kişiliğinin kaldırılması nedeniyle ilçe belediyelerine veya diğer kamu idarelerine devredilmiş bulunan taşınır ve taşınmaz mallar, haklar, alacaklar, köy tüzel kişiliğine devrolunur ve köy tüzel kişiliği adına tescil olunur.

MADDE 2 – Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, İçişleri Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 3 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

